

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL
ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNATÖRLÜĞÜ
PROJE SONUÇ RAPORU**

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ SONUÇ RAPORU**

**ESKİŞEHİR VE KÜTAHYA İLLERİ TARİHÖNCESİ DÖNEM
YÜZEY ARAŞTIRMASI**

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: DOÇ. DR. ERKAN FİDAN
PROJE NOSU: 2018-02.BŞEÜ.04-01

ARAŞTIRMACILAR:

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-

BAŞLAMA TARİHİ:
15-02-2019

BİTİŞ TARİHİ:
02-12-2019

**BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLECİK, 2019**

**ESKİŞEHİR VE KÜTAHYA İLLERİ TARİHÖNCESİ DÖNEM YÜZEY
ARAŞTIRMASI, 2019 YILI ÇALIŞMALARI SONUÇ RAPORU**

ESKİŞEHİR BÖLGESİ

Eskişehir bölgesinde yapılan çalışmalar 2 farklı bölgede gerçekleştirilmiştir.

1-Eskişehir'in güneybatısında Küllüoba yerleşmesinin çevresinde (Mahmudiye, Seyitgazi ve Odunpazarı ilçeleri) yapılan çalışmalar

2-Alpu ilçesinde gerçekleştirilen araştırmalar

1- Eskişehir'in güneybatısında Küllüoba yerleşmesinin etrafında (Mahmudiye, Seyitgazi ve Odunpazarı ilçeleri) yapılan araştırma

1996 yılından bu yana Prof. Dr. Turan Efe tarafından kazılan (2019 yılı ile birlikte Kazı başkanı Doç. Dr. Murat Türkteki), benim de 1999 yılından itibaren ekip üyesi olarak çalışmalara katıldığım ve 2019 yılı itibariyle kazı başkan yardımcılığı yaptığım Küllüoba yerleşmesinin çevresinde yaklaşık 30 kilometre çapını kapsayan bir alanda araştırma yapılarak, Küllüoba ile çağdaş İlk Tunç Çağı yerleşmeleri belgelenmiştir. Ayrıca bu yerleşmelerin yanı sıra bölgede alan taramaları yapılmıştır. Daha önce öngörüldüğü gibi Küllüoba'nın doğu, batı ve güney kesimlerinde en azından 4-5 km'lik alanda başka bir yerleşme yeri yoktur. Höyüğün 5.5 ila 8 km güney ve güneybatısındaki alanlarda ise bir Tunç Çağı yerleşimi, Paleolitik Döneme ait taş aletler ile muhtemelen İlk Tunç Çağı'na ait çakmak taşı atölyeleri tespit edilmiştir.

Ziyaret edilen yerleşmeler ve özellikleri şöyledir:

Çukurağul Mevkii: Seyitgazi ilçesi, Çukurağul mahallesinin yaklaşık 300 m güneybatısından ve Seyitgazi-Doğançayır yolunun yaklaşık 200 m güneyinde yer almaktadır (**Resim 1**). 300x300 m yayılan çok sayıda yontulmuş çakmak taşları bu alanın kullanıldığını göstermektedir.

***Resim 1:** Çukurağul Mevkii, güneydoğudan.*

Büyükdere Mevkii: Yazıdere mahallesi Büyükdere mevkiinde ve Üryan Höyüğün yaklaşık 2 km güneybatısında yer almaktadır. Mevkiinin yaklaşık 1 km kuzeybatısında Yazıdere-Gümüşbel yolu geçmektedir (**Resim 2**). Mevkiinin yamaçlarından paleolitik döneme ait taş el baltaları ele geçirilmiştir. Alanın tepe noktasında ise yoğun çakmak taşı blokları bulunmaktadır (**Resim 3**). Taş aletlerin geldikleri noktalar göre alan 300x300 m ebadındadır.

Resim 2: *Büyükdere Mevkii, doğudan.*

Resim 3: *Büyükdere Mevkii'nde yer çakmak taşı blokları, kuzeyden.*

İlme Höyük: Höyük Seyitgazi ilçesi İlme mahallesinin 600 m güneydoğusunda, Seyitgazi-Afyonkarahisar karayolunun ve Seydi çayının 200 m kuzeybatısında yer almaktadır. 130x100 m ebadında ve 5 m yüksekliğindeki höyük doğu-batı doğrultuludur (**Resim 4**). Höyüğün tepe noktasında yoğunlaşan malzemenin içerisinde M.Ö. II. Binyıl ve İlk Tunç Çağı malzemesi toplanmıştır. Höyüğün eteklerinden ise Roma dönemi malzemesinin olduğu gözlemlenmiştir.

Resim 4: İlme Höyük, doğudan.

Kesenler Höyük: Höyük Kesenler mahallesinin doğusunda, Afyon-Eskişehir karayolunun hemen batısında yer almaktadır. 80x80 m boyutlarında 1 m yüksekliğindeki höyük sadece ziyaret edilmiş ve höyükten malzeme toplanmamıştır (**Resim 5**).

Resim 5: Kesenler Höyük, batıdan.

Karacageriş Mevkii: Örencik mahallesi, Karacageriş mevkiinde yer almaktadır. Araştırma sırasında kesik bazalt taşlar blokları gözlemlenmiştir. Herhangi bir arkeoloji malzeme bulanamamıştır (**Resim 6**).

Resim 6: Karacageriş Mevkii, kuzeyden.

Örencik Höyük: Höyük, Örencik mahallesinde yer alan doğal bir sırt üzerine kuruludur. Örencik köy yolunun hemen doğusundaki höyük 60x60 m ebadında ve 10 m yüksekliğindedir (**Resim 7**). Höyüğün kurulu olduğu tepenin eteklerinde taş sırları ve Roma dönemine ait lahit parçaları gözlemlenmiştir. Höyük üzerinden İlk Tunç Çağı I-II ve III malzemesi toplanmıştır.

Resim 7: Örencik Höyük, batıdan.

Meşecik Mevkii: Mevkii Örencik Höyüğü'nün 1 km güneyinde ve Örencik mahallesi ile Sarıcaılyas mahalle yolunun 1 km batısında yer almaktadır. Mevkii daha önceden bilinmemekle beraber ekibimizin alan taraması sırasında keşfedilmiştir. Yerleşim doğal bir tepenin etrafında kuruludur. 200x200 m ebadında ve 1 m yüksekliğindedir (**Resim 8**). Batı yamaçlarında Helenistik malzeme bulunmuş, doğu ve güney yamaçlarından ise M.Ö. I. Binyıl ve M.Ö. II. Binyıl malzemeleri toplanmıştır.

Resim 8: *Meşecik Mevkii, güneydoğudan.*

Kokarkuyu Höyük: Höyük, Yukarısöğüt mahallesinin 1.5 km güneyinde ve Yukarısöğüt-Göknebi köy yolunun 200 m doğusunda yer almaktadır. Mağara Tepe Mevkiinde yer alan höyük, 60x60 m ebadında ve 3 m yüksekliğinde, ana kaya üzerine kuruludur (**Resim 9**). Höyükten toplanan malzemeden anlaşıldığı üzere bir İlk Tunç Çağı yerleşmesidir.

Resim 9: Kokarkuyu Höyük, kuzeybatıdan.

Sarısu Höyük: Höyük Mahmudiye ilçesi, Fahriye mahallesinin ve Fahriye Höyüğü'nün 2.5 km batısında yer almaktadır. Höyüğü'nün 1.5 km doğusunda Akyurt Höyük ve 150 m kuzeyinde ise Sarısu bataklığı bulunmaktadır. 180x180 m boyutlarında ve 1 m yüksekliğinde oldukça yayvandır (**Resim 10**). Yerleşmenin üzerinden M.Ö. II. Binyıl malzemesi toplanmıştır.

Resim 10: Sarısu Höyük, batıdan.

Büyükdere Höyük: Höyük, Büyükdere mahallesinin 2.5 km batısında ve Seyitgazi-Eskişehir karayolunun 1.5 km güneybatısında yer almaktadır. 90x90 m ebadında ve 2 m yüksekliğindedir (**Resim 11**). Höyükten toplanan malzeme İlk Tunç Çağı'na aittir.

Resim 11: Büyükdere Höyük, batıdan.

Kalkanlı Höyük: Kalkanlı mahallesi içerisinde yer alan höyük 70x70 boyutlarında ve 3.5 m yüksekliğindedir (**Resim 12**). Höyük üzerinde modern yapılar

bulunmaktadır ve üzeri bu modern yapıların molozlarıyla doldurulmuştur. Malzeme neredeyse yok denecek kadar azdır.

Resim 12: Kalkanlı Höyük, kuzeydoğudan.

Çubukaltı Höyük: Höyük, Eskişehir-Seyitgazi karayolunun 1.5 km güneyinde ve Eskişehir-Ankara karayolunun ise 250 m batısında yer almaktadır. 150x150 m ebadında ve 2 m yüksekliğindeki höyükten toplanan malzeme içerisinde İlk Tunç Çağı ve M.Ö. I. Binyıl malzemesi ele geçirilmiştir (**Resim 13**).

Resim 13: Çubukaltı Höyük, güneyden.

Türkmentokat Höyük: Türkmentokat mahallesinin kuzey bitişğinde yer alan höyük, 80x70 m boyutlarında ve 2 m yüksekliğindedir (**Resim 14**). Höyüğün hemen güney eteklerinden köy yolu geçmekte ve etrafı çitlerle örülüdür. Höyüğün kuzey yamacından çiftlik yapıldığı için yoğun bir tahribat söz konusudur. Höyüğün üzerinden İlk Tunç Çağı ve M.Ö. II. Binyıl malzemesi toplanılmıştır.

Resim 14: Türkmentokat Höyük, kuzeydoğudan.

Yahnıkapan Höyük: Yahnıkapan mahallesinin 3 km kuzeyinde ve Ankara-Eskişehir karayolunun hemen üzerinde yer alan höyük, 90x70 m ebadında ve 2 m yüksekliğindedir (**Resim 15**). İlk olarak 2018 yılında ekibimiz tarafından keşfedilen höyük ekibimiz tarafından bu yılda ziyaret edilerek üzerinden malzeme toplanılmıştır. Toplanan malzeme M.Ö. I. Binyıl ve Klasik dönemleri içermektedir. Bu malzemenin içerisinde bir adet pişmiş topraktan *mask* bulunmuş ve etütlük olarak Eskişehir Müze Müdürlüğüne teslim edilmiştir.

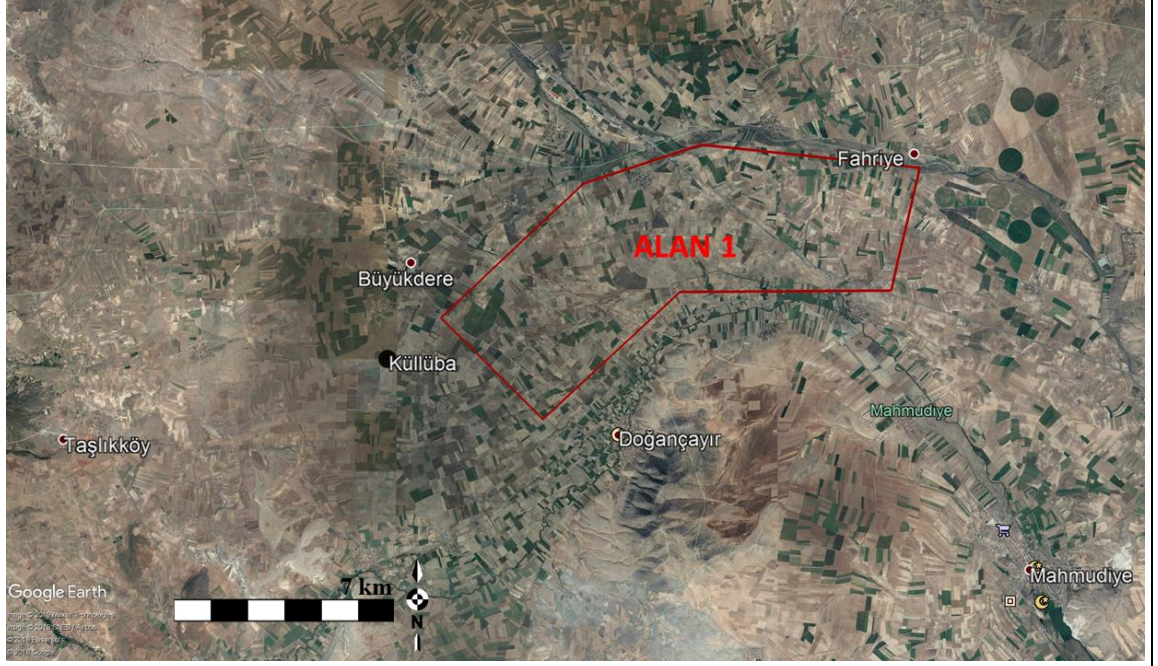
Resim 15: Yahnikapan Höyük, güneyden.

Akyurt Höyük: Höyük, Akyurt mahallesinin 500 m güneydoğusunda, Akyurt-Fahriye mahalle yolunun üzerinde ve Yeşiloba Tepesi Mevkiinde yer almaktadır. Yine aynı mahalle yolu nedeniyle ikiye bölünen yerleşme, 120x200 m ebadında ve 12 m yüksekliğindedir (**Resim 16**). Höyüğün tepe noktasına doğru yoğunlaşan malzeme eteklere doğru azalmaktadır. Burada toplanan malzeme içerisinde M.Ö. II. Binyıl ve Klasik dönem malzemesi ele geçirilmiştir.

Resim 16: Akyurt Höyük, doğudan.

Alan 1: Küllüoba yerleşmesinin kuzeydoğusunda yer 4.5x13 km alanda Yaygın Yaya Yüzey Araştırması yapıldı. Bu alan içerisinde yer alan nehir yatakları, yamaçlar ve tepeden oluşan her noktaya bakılmıştır. Alanda herhangi arkeolojik bir veriye ulaşılmamıştır (**Resim 17-18 ve 19**).

Resim 17: Alan 1.

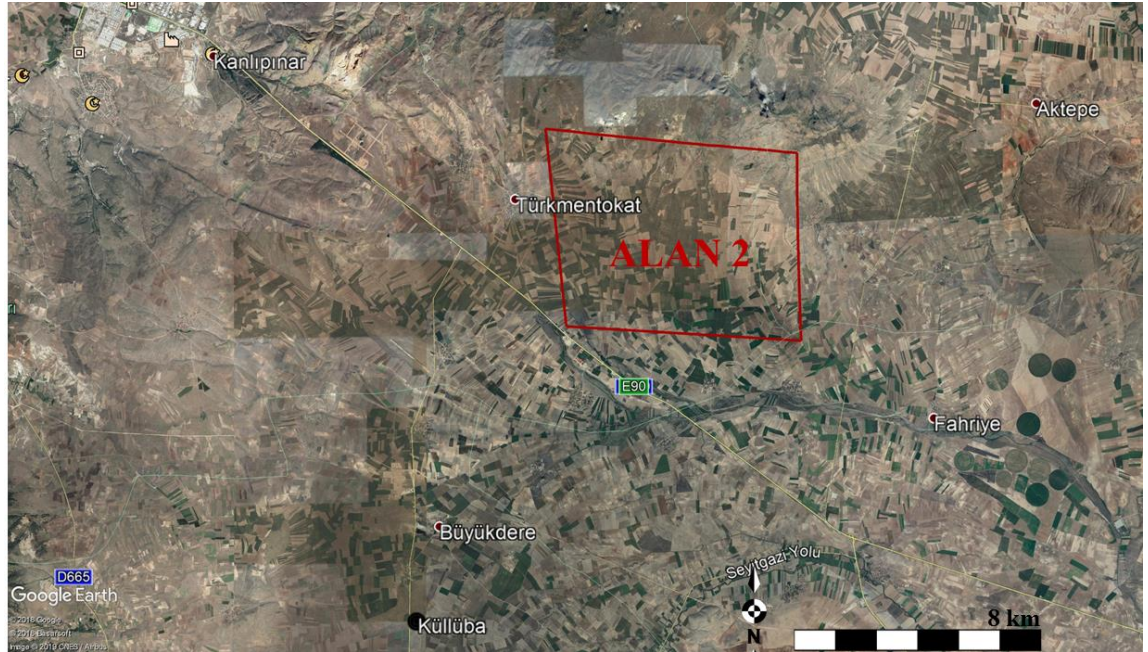

Resim 18: Alan 1 'de taranan akarsu vadileri, kuzeyden.

Resim 19: Alan 1'de taranan boş araziler, kuzeydoğudan.

Alan 2: Bu alan Alpu dağları sınır olarak kabul edilerek ovanın verimli arazilerinde 7.5x8.5 km boş arazinin Yaygın Yaya Yüzey Araştırması yöntemi ile araştırılmıştır. Söz konusu alanda yamaçlar taranmış ve düz yerleşim yerleri aranmıştır. Sarıkavak mevkii, Karatepe mevkii, Tekmezar mevkii, Aktaş mevkii ve Çapıtlı mevkileri taranmış fakat herhangi bir arkeolojik veriye rastlanılmamıştır (20, 21 ve 22).

Resim 20: Alan 2.

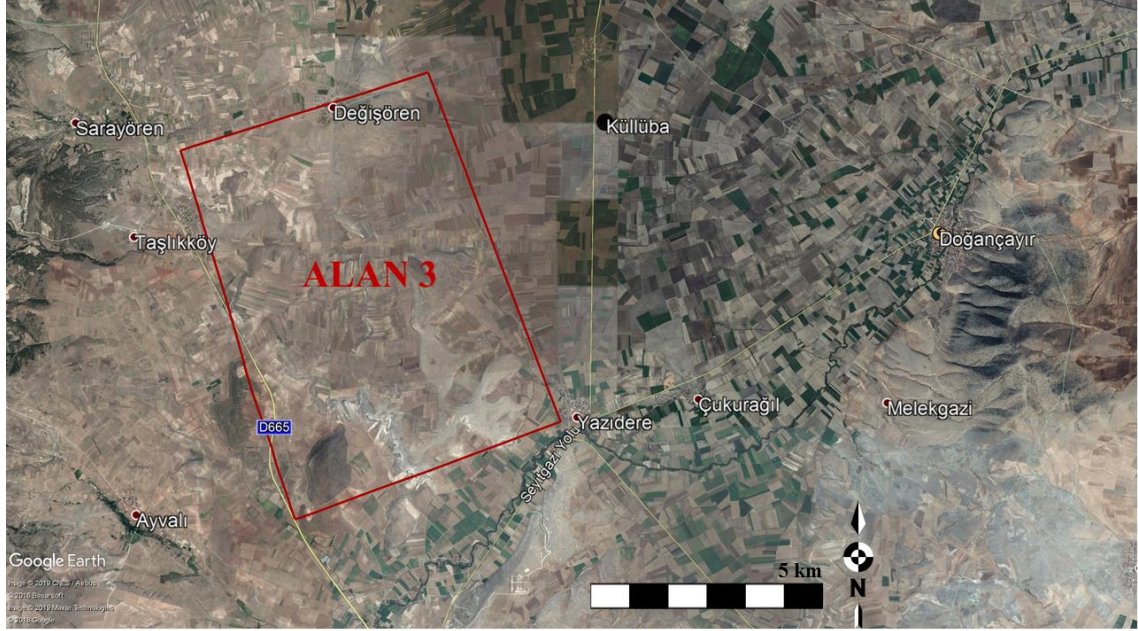

Resim 21: Alan 2'de taranan sırtlar, kuzeybatıdan.

Resim 22: Alan 2'de taranan boş araziler, kuzeyden.

Alan 3: Bu alan 6x8 km genişliğindedir. Alan, Küllüoba yerleşmesinin batısında kalmaktadır (**Resim 23**). Alan Yaygın yaya yüzey araştırması yöntemi ile araştırılmış ve burada çakmak taşı atölyeleri bulunmuştur. Söz konusu taş atölyeleri ve özellikleri şöyledir:

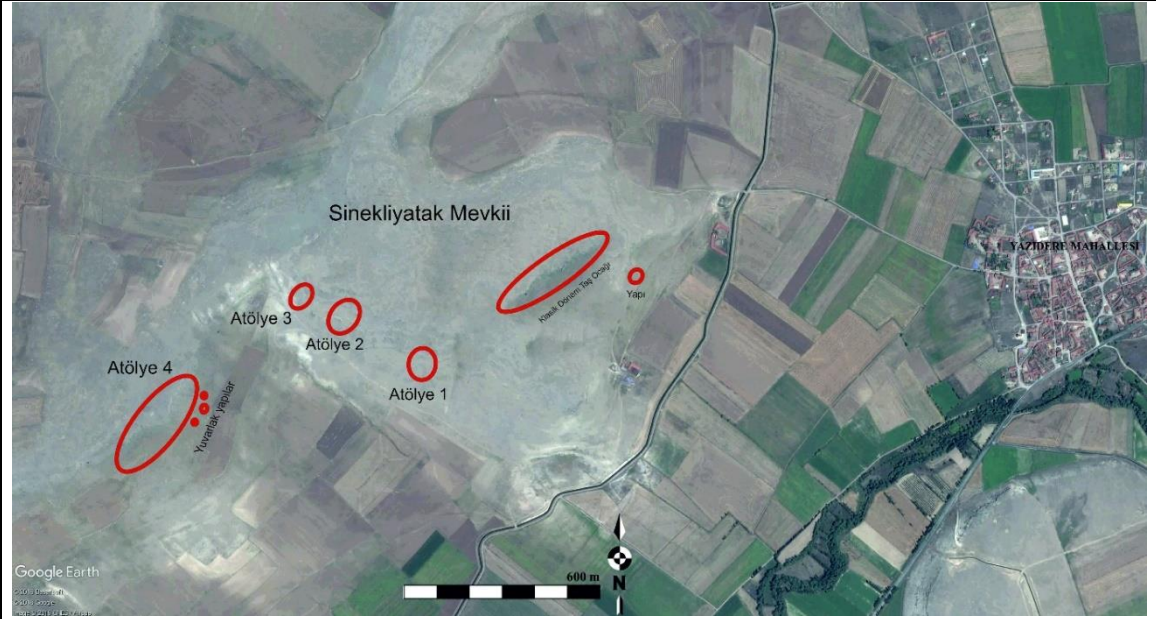

Resim 23: Alan 3.

Sinekliyatak Mevkii (Yazıdere) Çakmak Taşı Yatakları ve Atölyeleri

Sinekliyatak olarak tanımlanan bu alan, Küllüoba Höyüğü'nün 5.5 km güneydoğusunda, Üryan Höyüğü'nün 3 km, Yazıdere mahallesinin ise 1.5 km batısında yer almaktadır. Alanın tamamı yaklaşık olarak 1.5 km çapındadır. İlk defa ekibimiz tarafından tespit edilmiştir.

Bu alanın kuzeybatısında yer alan ve yaklaşık olarak 300x300 m boyutlarındaki alanda kuzeydoğu yapısı olarak tanımladığımız bir yapı vardır. Burada Klasik dönemler ile Osmanlı Dönemi'ne ait çanak çömlek ele geçirilmiştir (**Resim 24-25**). Ayrıca bu alan, kayalar üzerindeki derin kesitlerden anlaşıldığı üzere geç dönemde taş ocağı olarak kullanılmıştır. Ayrıca yamacın hemen güneyinde yer alan taş örgüye sahip yapının da bununla ilişkili olduğu anlaşılmıştır.

Resim 24: Sinekliyatak Mevkii, çakmak taşı yatakları ve atölyeleri

Resim 25: Yazıdere Geç Dönem Taş Ocağı, kuzeyden.

Sinekliyatak Mevkii'nde İlk Tunç Çağı'na ait olduğunu düşündüğümüz 4 ayrı atölye tespit edilmiştir (**Resim 24**).

a. Atölye 1

Yazıdere mahallesinin batısında yer alan Sinekliyatak olarak adlandırılan tepenin kuzey yamacında yer almaktadır. Alan, 75x80 m boyutlarındadır (**Resim 26**). Çakmak taşı bloklar ile birlikte çok sayıda dilgi parçaları ve üretim atıkları bulunmuştur. Bu alanda üretimin tüm safhalarını görmek mümkündür.

Resim 26: Atölye 1, kuzeydoğudan.

b. Atölye 2

Atölye 1'in 75 m kuzeybatısında yine aynı sırt üstünde 75x80 m ebadında bir alana yayılan Atölye 2'den de çok sayıda dilgi parçasının yanında kesik çakmak taşı blokları belgelenmiştir (**Resim 27**).

Resim 27: Atölte 2, kuzeyden.

c. Atölye 3

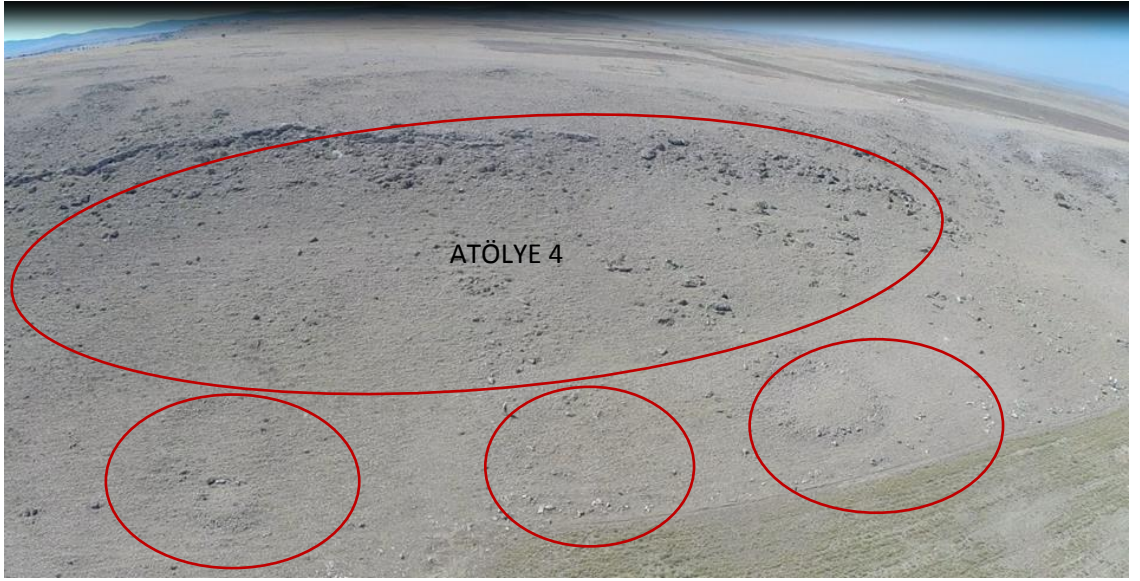
Atölye 3 olarak adlandırdığımız bu alan Atölye 2'nin 70 m kuzeybatısında tepenin kavis yaptığı yerde bulunmaktadır. Alan 70x70 ebadındadır (**Resim 28**). Bu alanda da bir önceki alanda olduğu gibi çok sayıda dilgi ve kırık dilgi parçaları ele geçmiştir. Bu alanda bir önceki iki atölyeye göre malzeme azalma göstermektedir.

Resim 28: Atölye 3, batıdan.

d. Atölye 4 ve Yuvarlak Yapılar

Diğer 3 atölyenin güneybatısında yer alan, Atölye 4, atölyeler arasındaki en geniş atölyedir. En azından 200x100 m'lik bir alana yayılan alanın hemen eteklerinde 3 yuvarlak yapı tespit edilmiştir (**Resim 29**). Aynı zamanda bu alandan ele geçirilen dilgi ve dilgi parçaları diğer 3 atölyeden çok daha fazladır.

Resim 29: Atölye 4 ve yuvarlak yapılar, güneyden hava görüntüsü.

Küllüoba çevresinde yaptığımız çalışmalar neticesinde bölgenin hem İlk Tunç Çağı'nda hem de Paleolitik dönemler açısından büyük bir öneme sahip olduğu anlaşılmıştır. Bölgenin sadece tarım arazileri için değil aynı zamanda büyük bir hammadde kaynağına sahip olduğu çıkan sonuçlar arasındadır. Höyük çalışmaları sonucunda Küllüoba yerleşmesinin çevresindeki tüm İTÇ II yerleşmelerinden büyük olduğu anlaşılmıştır. Küllüoba'daki yönetici yapısı ile aşağı ve yukarı yerleşme gibi sosyal sınıf farklılıklarını açık şekilde ortaya koyan yerleşim şekli düşünüldüğünde, çevredeki küçük yerleşmelerin ve hammadde kaynaklarının Küllüoba'nın yönetim ağı içerisinde olduğu düşünülebilir.

2- Alpu İlçesi Çalışmaları

Bu yıl çalışmalarımıza Yukarı Sakarya Ovası'nın kuzey kesiminden Alpu Ovası'na geçişi kontrol eden 3 höyük ziyaret edilmiştir. Bu höyükler gerek konumları itibariyle gerekse dönemleriyle bölge arkeolojisi açısından son derece büyük önem taşımaktadırlar. Bu höyükler ve özellikleri şöyledir:

Sarıkavak Höyük: Höyük, Sarıkavak mahallesinin yaklaşık 1 km güneydoğusunda ve Işıkören-Sarıkavak mahalle yolunun 800 m batısında yer almaktadır. Acıkuyu mevkiinde yer alan höyük, 200x200 m ebadında ve 5 m yüksekliğindedir (**Resim 30**). Geniş alana yayılan malzemeye göre höyüğün batı kesiminden İlk Tunç Çağı malzemesi ve doğu yamaçlarından ise M.Ö. II. Binyıl malzemesi ile birlikte Klasik dönemlere ait malzeme ele geçirilmiştir.

Resim 30: Sarıkavak Höyük, güneyden.

Külh y k: Höyük, IŐık ren mahallesinin 2 km kuzeybatısında Sarıkavak-Alpu karayolunun 300 m batısında yer almaktadır. 235x235 m boyutlarında ve 6 m yüksekliğindedir (**Resim 31**). Höyük üzerinden çok sayıda İlk Tunç  ağı malzemesinin yanında az sayıda Orta Tunç  ağı ve Klasik dönemlere ait malzeme ele geçirilmiştir.

Resim 31: *K lh y k, batıdan.*

Dokuzoluk Höyük: IŐık ren mahallesinin 2.5 km doğusunda, Dokuzoluk mevkinin 1 km batısında etrafı tarlalarla çevrili engebeli bir arazide kurulu olan höyük, 130x130 m ebadında ve 2 m yüksekliğindedir (**Resim 32**). Höyükte boyutu 2 m bulan defineci çukurları bulunmaktadır (**Resim 33**). Defineciler tarafından açılan yarıklardan kültür dolgusu net olarak görülmektedir (**Resim 34**). Höyük  zerinden İT , GT , M.  1. Binyıl ve Klasik Dönem malzemeleri toplanmıştır.

Resim 32: Dokuzoluk Höyük, kuzeyden.

Resim 33: Dokuzoluk Höyük defineci çukuru ve tahribatı, güneyden.

Resim 34: Dokuzoluk Höyük defineci çukuru ve tahribatı, kuzeyden.

Eskişehir Yerleşim Yerleri	Koordinatlar Ondalık Enlem/Boylam	Deniz Seviyesine Göre Yüksekliği (0°)	Ova Seviy esine Göre Yüks ekliği	Boyutları
Çukurağıl Mevkii	39.507884 30.765813	945 m	1 m	300x300 m
Büyükdere Mevkii	39.464165 30.748156	1003 m	-	300x300 m
İlme Höyük	39.426785 30.652506	965 m	5 m	130x100 m
Kesenler Höyük	39.410120 30.627503	975 m	1 m	80x80 m
Karacageriş Mevkii	39.415691 30.653189	997 m	-	-
Örencik Höyük	39.406454 30.666328	1030 m	10 m	60x60 m
Meşecik Mevkii	39.395260 30.671255	1073 m	1 m	200x200 m
Kokarkuyu Höyük	39.445724 30.580610	1065 m	3 m	60x60 m
Sarısu Höyük	39.619979 30.911580	898 m	1 m	180x180 m
Büyükdere Höyük	39.590832 30.718766	936 m	2 m	90 x 90 m

Kalkanlı Höyük	39.635346 30.755600	924 m	3.5 m	70x70 m
Çubukaltı Höyük	39.656509 30.767248	925 m	2 m	150x150 m
Türkmentokat Höyük	39.680003 30.783723	951 m	2 m	80x70 m
Yahnikapın Höyük	39.647083 30.790503	919 m	2 m	90x70 m
Akyurt Höyük	39.622421 30.893870	907 m	12 m	120x200 m
Alan 1	1.Nokta 39.538421,30.802131 2. Nokta 39.557709, 30.763148 3. Nokta 39.576079-30.933487 4. Nokta 39.611726-30.944340			4.5x13 km
Alan 2	1.Nokta 39.643210, 30.800897 2. Nokta 39.701250, 30.793040 3. Nokta 39.693522, 30.888396 4. Nokta 39.638971, 30.891288			7.5x8.5 km
Alan 3	1.Nokta 39.476659, 30.663695 2. Nokta 39.496100, 30.732175 3. Nokta 39.565695, 30.697734 4. Nokta			6x8 km

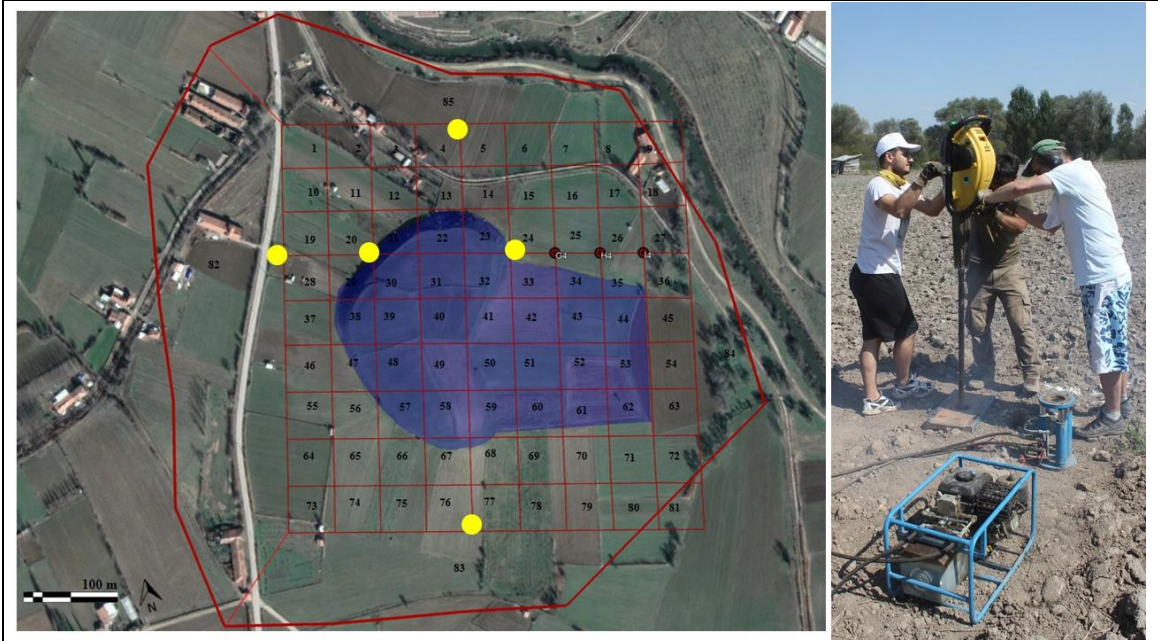
	39.549670, 30.634651			
Sinekliyatak (Yazıdere) Taş Ocağı ve Kuzeybatı Yapı 1	39.496080 30.717827	1020 m		300x300 m
Sinekliyatak (Yazıdere) Atölye 1	39.496609 30.710639	1049 m		75x80 m
Sinekliyatak (Yazıdere) Atölye 2	39.496797 30.709906	1047 m		75x80 m
Sinekliyatak (Yazıdere) Atölye 3	39.494200 30.705510	1044 m		70x70 m
Sinekliyatak (Yazıdere) Atölye 4 ve Yuvarlak Yapılar	39.492004 30.703926	1060 m		200x100 m
Sarıkavak Höyük	39.668667 30.900222	986 m	5 m	200x200 m
Külhöyük	39.672599 30.940674	936 m	6 m	235x235 m
Dokuzoluk Höyük	39.659660 30.974989	972 m	2 m	130x130 m

Tablo 1: Eskişehir ilinde araştırma yapılan merkezlere ilişkin bilgiler

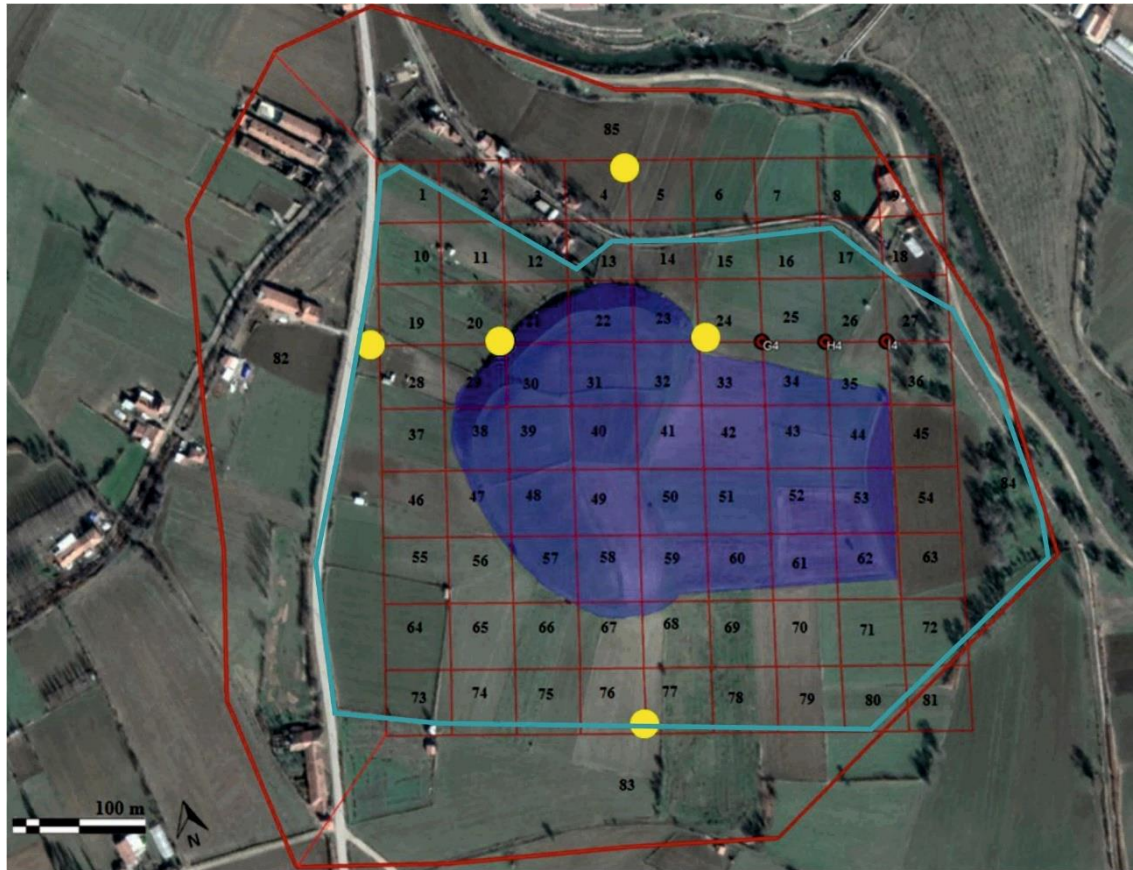
KÜTAHYA BÖLGESİ

Tavşanlı Höyük: Höyük, Tavşanlı ilçesinin, Çardaklı mahallesinde yer almaktadır. 2 ayrı koniden oluşan Tavşanlı Höyük malzemenin tüm dağılımına bakıldığında 650x680 m genişliğinde 21.5 m yüksekliğindedir. Arkeolojik dolgu da en azından 450 x 450 m'lik bir alana yayılmaktadır. 2018 yılında ekibimiz tarafından *intensive survey* yapılan höyükte, bu yıl jeoradar çalışmaları ve jeoarkeolojik çalışmalar nedeniyle 30-31-39 ve 40. karelerden malzeme toplanmıştır. Toplanan malzemede Geç Tunç Çağı döneminin bu karelerde yoğunlaştığı anlaşılmıştır.

Jeoarkeolojik sondajlar sayesinde höyüğün oturduğu taban ve yakın çevresinin jeoarkeolojik durumu anlaşılabilmiştir. Alınan toprak ve sediman örneklerinin incelemesi kış aylarında gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte sondajlar, sit alanının sınırlarının belirlenmesini sağlamıştır.

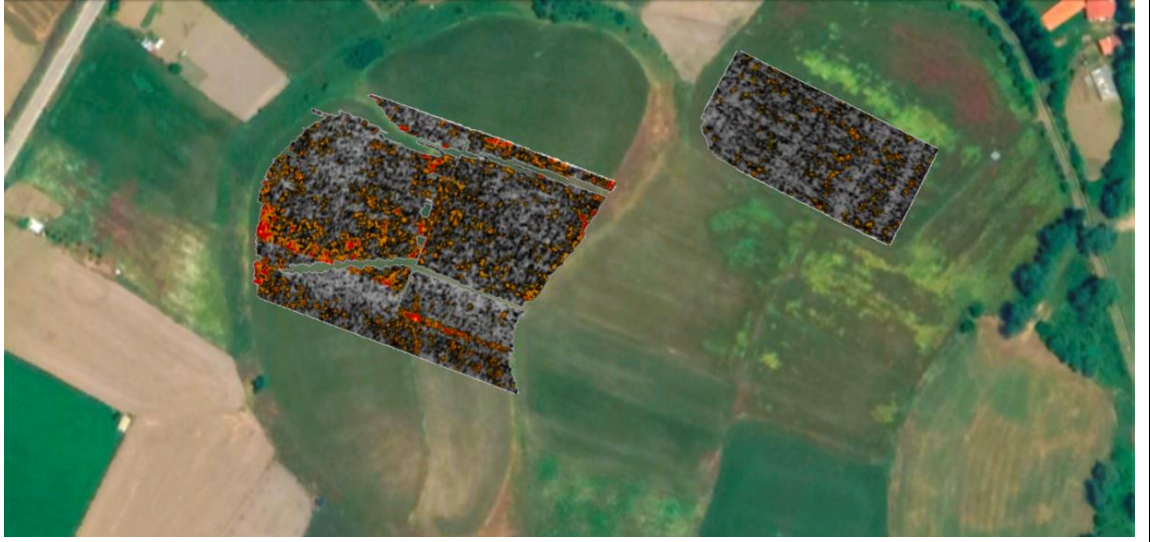
Resim 35: Tavşanlı Höyük'te 2019 yılında yapılan delgi sondajlar, sarı ile gösterilmiştir.

2018 yılı Delgi Sondaj noktaları - 2019 yılı Delgi Sondaj noktaları - Mevcut sit sınırı - 1. Derece sit alanı sınır önerisi - 3. Derece sit alanı sınır önerisi

Resim 36: Tavşanlı Höyük sit alanı önerisi

Jeoradar çalışmaları ile de höyüğün üzerindeki Geç Tunç Çağı mimarisi ile höyüğün dışında yer alan alanda Geç İTÇ II, Erken İTÇ III mimarisine ilişkin sonuçlar elde edilmiştir (**Resim 35**). İlk sonuçlar, Geç Tunç Çağı yerleşmesinin 3, 3.5 metre kalınlığında çok kuvvetli bir surla çevrelendiğini ve sur içinde çeşitli yapı blokları olduğunu gösterirken, daha erken dönemlerde Geç İTÇ II ve erken İTÇ III dönemine tarihlenen höyüğün kuzeydoğusundaki alanda ise cadde ve sokakların etrafında yer alan evlere işaret etmektedir. (**Resim 37**). Bu konu ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Resim 37: Tavşanlı Höyük, jeoradar çalışmasının ön sonuçları

Hacıkebir Höyük: Höyük, Çavdarhisar ilçe merkezinin 5 km kuzeydoğusunda, Hacıkebir mahallesinin hemen batısında yer almaktadır. Höyüğün doğusunda Bara Çayı, batısında ise Karayar Çayı geçmektedir. Yerleşme, 450 x 350 m boyutlarında ve 10 ile 9 m arasında değişen yüksekliklere sahip 3 koniden oluşmaktadır. Konilerin birleşim noktalarında küçük boşluklar vardır. Yerleşmenin tamamı 16 hektarlık bir alana yayılmaktadır (**Resim 38**).

Höyükte konilere ayrılarak çalışma yapılmıştır. Höyükte bulunan koni ve malzeme bilgisi şöyledir:

Kuzey Koni: Alanın kuzeyini kapsayan koni 10 m yüksekliğinde, 280 x 180 m boyutlarındadır. Koninin kuzey yamacından Hacıkebir mahallesi iç yolu geçmekte ve

batısında ise arazi yolu bulunmaktadır (**Resim 41**). Koninin kuzey yamacında Roma dönemi malzemesi yoğunlaşmaktadır. Köylülerden edinen bilgilere göre burada çok sayıda Roma dönemine sikke çıkmıştır. Koninin kuzey kesimi dışında toplanan malzemenin neredeyse tamamı M.Ö. II. Binyıl'a aittir. Çok sayıda Orta Tunç Çağı'nın karakteristik formu olan şişkin dudaklı kase (Bead- Rim) ve Geç Tunç Çağı'nın karakteristik formu olan dış bükey omurgalı kase formu parçaları ele geçmiştir. Ayrıca çok az olmak kaydıyla İTÇ II Dönemi'ne ait çanak çömlek de bulunmuştur.

Güneybatı Koni: 9 m yüksekliğinde ve 300x190 m boyutlarında olan koni kuzeydoğu koninin hemen güneyin yer almaktadır (**Resim 40**). Koninin kuzey yamacını kuzeydoğu koni, batı yamacını tarla yolu ve doğu yamacını ise güneydoğu koni sınırlamaktadır. Bu konide toplanan malzemenin neredeyse tamamı İlk Tunç Çağı'na aittir. Burada İTÇ I ve İTÇ II malzemesinin yanında çok az İTÇ III malzemesi de ele geçmiştir. Koninin kuzey ve doğu yamaçlarında çok az sayıda Orta Tunç Çağı, Geç Tunç Çağı ve Roma dönemlerine ait keramik parçaları ele geçmiştir.

Güneydoğu Koni: Höyüğün en küçük konisi olan Güneydoğu koni 10 m yüksekliğinde ve 200x180 m ebadındadır. Koninin doğu yamacını beton su kanalı ve kuzey yamacısını ise Kuzeydoğu koni sınırlamaktadır (**Resim 41**). Kuzey koni gibi bu konide de malzeme yoğunluğu M.Ö. II. Binyılı işaret etmektedir. Burada Orta Tunç Çağı ve Geç Tunç Çağı malzemesi yoğundur. Özellikle Orta Tunç Çağı'nın erken safhalarını oluşturan kırmızı astarlı mal (Red Slipped Ware) ve kırmızı astarlı açkılı mal (Red Coated Ware) yoğunluktadır. Kuzey koniye oranla burada İlk Tunç Çağı malzemesi daha yoğundur.

Genel itibariyle ilk oluşan koni güneybatı koni olmalıdır ve burada MÖ 3. Binyıl'ın başıyla birlikte bir yerleşim başlamaktadır. Bunun yanında güneydoğu koni ise İlk Tunç Çağı'nın ikinci yarısı ile birlikte oluşmaya başlamıştır. Burada ayrıca 2. Binyıl'ın başlarına ait yoğun çanak çömlek vardır. Kuzey koni ise Orta Tunç Çağı yerleşmesi dışında özellikle Geç Tunç yerleşmesi ile ön plana çıkmaktadır. Höyüğün tamamında çok fazla sayıda ağırşak ve tezgah ağırlığı bulunması da ilginçtir.

Kuzey koni ile güney koniler arasında kalan alanda 3 tane delgi sondaj yapılmıştır (Resim 38'de sarı renkte gösterilmiştir). Batıda yapılan sondaj ile höyüğün batı tarafında bir göl olduğu, doğu tarafında ise bir akarsu olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca koniler arasında

orta alanda ana toprağa kadar inilerek, konilerin yüksekliği tam olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bu alanda zaman zaman akarsu ile göl arasında bir su akışının da olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca yapılan sondaj sayesinde höyüğün sit sınırları da belgelenmiştir. Höyüğün jeoarkeolojik incelemesine ilişkin değerlendirmeler devam etmektedir.

Sonuç olarak Hacıkebir Höyük, sulak ve tarıma çok elverişli bir alanda kurulmuş, Tunç Çağı'nın bütün evrelerine sahip ve 15 hektardan büyük boyutları ile bölge arkeolojisi için çok önemli bir yerleşme konumundadır.

Resim 38: Hacıkebir Höyük, (kırmızı ile işaretli koni sınırları ve sarı ile işaretli jeoarkeolojik sondajlar.

2019 yılı Delgi Sondaj noktaları - Höyük konilerinin sınırları -- 1. Derece sit alanı sınır önerisi

Resim 39. Hacıkibir Höyük sit alanı önerisi

Resim 40: Hacıkibir güneybatı koni, batıdan.

Resim 41: Hacıkibir, kuzey ve güneydoğu koni, doğudan.

Kocahöyük: Höyük, Domaniç ilçe merkezinin 2 km güneydoğusunda ve Çiftlikköy ile Çakıl mahallesi arasında yer almaktadır. 350x350 m ebadında ve 14 m yüksekliğindeki höyüğün doğusunu aktif olan bir dere sınırlamaktadır (**Resim 42**). Höyük üzerinden malzeme toplanılmıştır. Höyüğün kuzey yamacından İlk Tunç Çağı malzemesi toplanılırken, höyüğün geri kalan kesiminden yoğun M.Ö. II. Binyıl malzemesi ile birlikte iki adet ağırşak ele geçirilmiş ve belgelenmiştir. Ayrıca höyüğün batısında yer alan tarlalarda yongalanmış çakmak taşı parçaları da ele geçirilmiştir.

Resim 42: Kocahöyük ve Batı Tarlalar, batıdan.

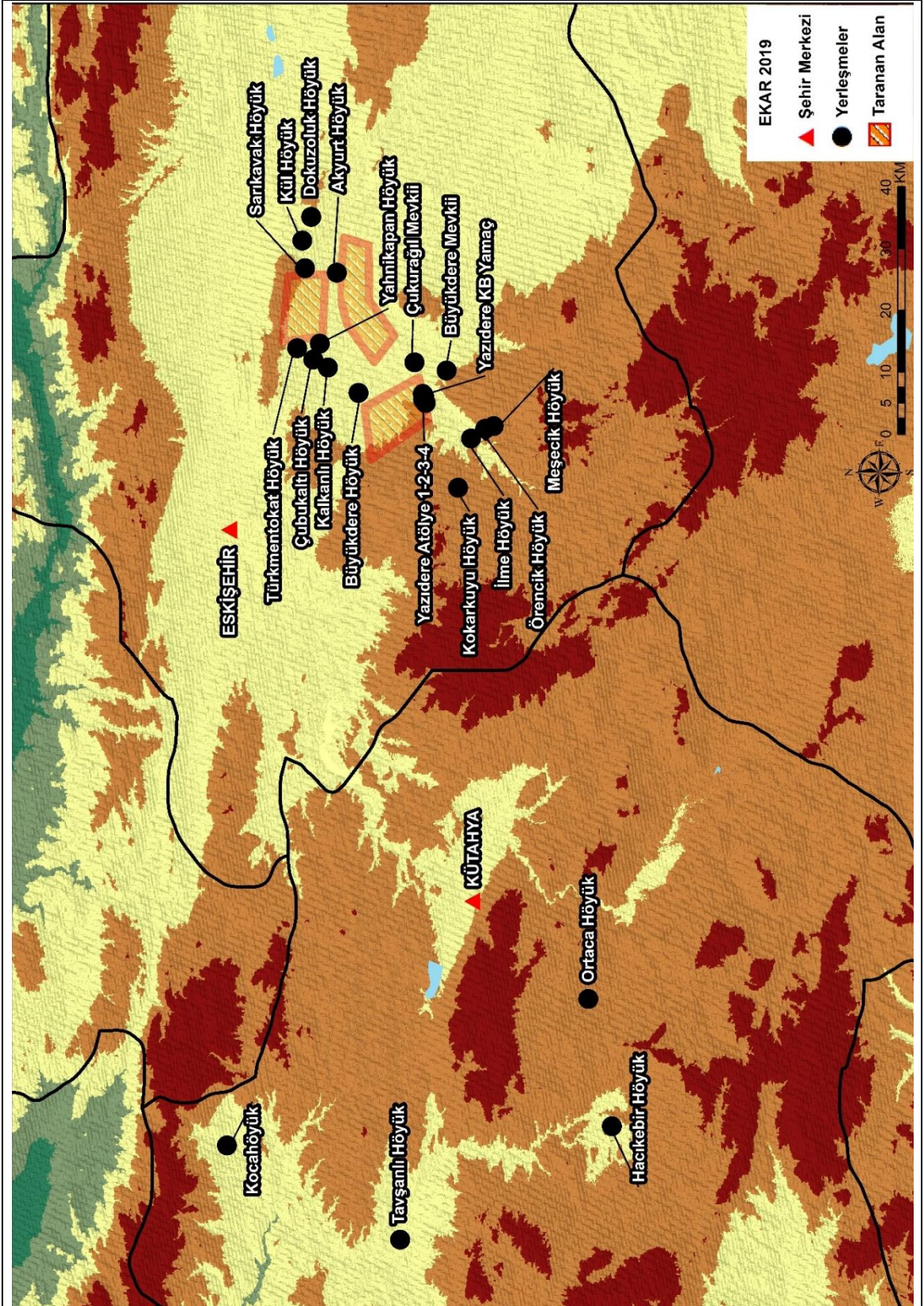
Ortaca Höyük: Höyük, Altıntaş ilçesinin kuzeybatısında ve Ortaca mahallesinin 2.5 km güneydoğusunda yer almaktadır. 250x200 m ebadında 9 m yüksekliğindeki höyük, kuzey-güney yönünde yayvan bir şekle sahiptir (**Resim 43**). Höyüğün üzerinden geçirilen yol höyüğü ikiye ayırmıştır. Höyük üzerinden M.Ö. II. ve I. Binyıl malzemesinin yanında az sayıda İlk Tunç Çağı malzemesi de toplanmıştır.

Resim 43: Ortaca Höyük, batıdan.

<u>Kütahya</u> Yerleşim Yerleri	Koordinatlar Ondalık Enlem/Boylam	Deniz Seviyesine Göre Yüksekliği(0°)	Ova Seviyesine Göre Yüksekliği	Boyutları
Tavşanlı Höyük	39.530239 29.485500	838.95 m	15 m	650x680 m
Hacıkebir Höyük	Kuzeydoğu koni 39.22223,29.65085 Güneydoğu Koni 39.22039,29.65187 Güneybatı Koni 39.22002,29.65005	Kuzeydoğu koni 1003 m Güneydoğu Koni 1003 m Güneybatı Koni 1002 m	Kuzeydoğu koni 10 m Güneydoğu Koni 10 m Güneybatı Koni 10 m	Kuzeydoğu koni 200x200 m Güneydoğu Koni 150x150 m Güneybatı Koni 100x100 m
Kocahöyük	39.782155 29.622616	802 m	14 m	350x350 m
Ortaca Höyük	39.256127 29.836035	1058 m	9 m	250x200 m

Tablo 2: Kütahya ilinde araştırma yapılan höyüklerle ilişkin bilgiler

Harita 4. 2019 sezonunda Eskişehir ve Kütahya'da araştırma yapılan alan ve merkezler.

Sonuç olarak, EKAR 2019 yılı çalışmaları kapsamında Eskişehir ve Kütahya ilinde yapılan çalışmalar önemli sonuçlar vermiştir. Eskişehir’de Küllüoba yerleşmesi çevresinde araştırılan alan, BŞEÜ arkeoloji bölümü öğrencisi bir ekip üyemiz tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmaya başlanmıştır. Kütahya’da ise Tavşanlı ve Hacıkebir höyüklerinde yapılan jeoarkeolojik çalışmalarla, höyükler ve yakın çevrelerindeki doğal ortam çok daha iyi anlaşılabilmiştir. Ayrıca Tavşanlı Höyük’te yapılan jeoradar araştırmaları ile mimari yapıya ilişkin ipuçları elde edilmeye başlanmıştır.

Proje Yürütücü Unvanı, Adı SOYADI	İmzası	Tarih
Doç. Dr. Erkan FİDAN		02.12.2019